LIFE CLINOMICS
LIFE15 CCA/ES/000102
"This project has been funded with support from the European Commission"

Promovent la resiliència.
Oportunitats i reptes de l'economia i la societat local en l'adaptació al canvi climàtic.

L'ADAPTACIÓ DE L'AGRICULTURA AL CANVI CLIMÀTIC I EL PAPER CLAU DELS AJUNTAMENTS Parc Agrari del Baix Llobregat - 6 de juny

Mesures d'adaptació de l'agricultura al canvi climàtic

Robert Savé
Vitivinicultura / Fructicultura - Àrea de Producció Vegetal - IRTA

Les condicions edafoclimátiques són un dels majors condicionants del desenvolupament de l'agricultura. En el nostre cas, Catalunya a més està englobada en l'ecosistema mediterrani que es caracteritza per un doble estrès, la sequera, altes temperatures i alts nivells de radiació a l'estiu i baixes o molt baixes temperatures a l'hivern, junt amb o conseqüència d'importants fenòmens climàtics com la Oscil·lació de l'Atlàntic Nord (OAN), Oscil·lació del Mediterrani Occidental (WeMO) i la Oscil·lació de l'Àrtic (AO).
Aquestes condicions ambientals generen un gran nombre de situacions favorables o no, segons el lloc i circumstància, així entre les darreres, cal destacar els estressos ambientals (biòtics i/o abiòtics), amb la particularitat, que a causa de la gran quantitat d'energia que l'activitat humana ha posat en el sistema mesurable com CO_2, les intensitats i interaccions entre aquests estressos són cada cop majors i més freqüents.
Les projeccions dels models climàtics presenten reduccions en la quantitat d'aigua total disponible per al llarg d'aquest segle i si a més es té en compte el canvi global, que inclou entre d'altres, els usos del sòl, l'increment de població fixa i mòbil, les necessitats de la indústria..., és a dir la nostra complexa societat mundial, cal considerar una previsible major competència real per l'aigua, que caldrà ponderar segons necessitats (http://www.irta.cat/ca/irta-laigua-solucions-mon-mes-sostenible/; http://medacc-life.eu/ca; http://www.fundaciocatalunya-lapedrera.com/ca/content/projecte accua; http://demoware.eu/en;http://www.empresaclima.org/proyecto/vin-adapt/; http://www.lifeebroadmiclim.eu/es/).
En l'escenari de canvi climàtic, el qual cal associar irrefutablement al canvi global, que continuarà com a mínim al llarg del present segle, l'agricultura jugarà un paper molt important en el manteniment de la població i en el seu estat de salut, en el desenvolupament de la riquesa i en el manteniment d'una xarxa sociocultural estable en el paisatge i en l'oferiment de productes ecosistèmics.
El canvi climàtic pot augmentar la temperatura a nivell general, tanmateix on és apreciable per la societat és en l'àmbit local, ja que aquests petits canvis de temperatura poden tenir gran influència a nivell de l'equilibri de carboni font / embornal, del creixement vegetal (morfològics i

Coordinador Socis
Diputació Barcelona · Cambra de Comerç de Barcelona · UGT Unió General de Treballadors de Catalunya · Consell Comarcal Alt Penedès · CCOO comissió obrera nacional de Catalunya · Oficina Catalana del Canvi Climàtic · COPATE · Unió de Pagesos

El contingut d'aquesta publicació no reflecteix l'opinió oficial de la Unió Europea. La responsabilitat de la informació és assumida completament pels autors.

metabòlic), de les variacions en la fenologia de les espècies i per tant, en les seves relacions ja siguin de predació, competència, simbiosi o patogenicitat (SeVi nº 3.450/ 4-7-2015).
Així, determinades zones de Catalunya estan més exposades i són potencialment més vulnerables al canvi climàtic i conseqüentment patiran efectes directes (menor productivitat) o indirectes (majors costos) en la productivitat agrícola.
Aquest increment tèrmic, segons el tercer informe del Canvi Climàtic a Catalunya del 2016, pot arribar a increments significatius de fins 4ºC i pluviomètrics no significativament menors, però amb tendència a reduir-se i mostrar-se molt irregular, tot en comparació amb el període previ als anys 80 del passat segle.
(http://cads.gencat.cat/web/.content/Documents/Publicacions/tercer-informe-sobre-canvi-climatic-catalunya/TERCER_INFORME_CANVI_CLIMATIC_web.pdf)
Al canvi climàtic, cal afegir que hi ha una gran variabilitat en tot, la qual cosa genera tensions en la societat, en el sistema, que no estaven previstes o ho eren amb menys intensitat, que encara són i seran importants i, en conseqüència, poden afavorir disfuncions greus en els models, però sobretot en les projeccions climàtiques, de població...,com són:

- L'avanç imparable en la globalització. - La millora de les comunicacions convencionals, però sobretot el desenvolupament de les tecnologies de la informació i la comunicació, porten a una societat global, diferent a l'actual. Això genera reducció de les fronteres comercials, intensificació dels processos de normalització i les empreses estan adaptant les seves estratègies des d'una perspectiva més àmplia de l'entorn competitiu i en la localització de molts serveis.
- Interconnexió del vector energètic amb el vector d'alimentació. (Reguant, F. & Savé, R. 2016. Disponibilidad alimentaria y desarrollo global sostenible. Capítulo 2. El sistema alimentario: globalización, Sostenibilidad, Seguridad y cultura alimentaria. Thomson Reuters Proview Aranzadi. ISBN 978-84-9135-265-5). Com que l'agricultura té un paper rellevant en la producció d'energia, la integració de les tendències de preus és gairebé absoluta. Com a conseqüència, la pressió de la demanda sobre l'oferta agrícola augmenta i els mercats volàtils d'aliments esdevenen especialment atractius per a l'especulació.
- Afortunadament, desenvolupament extraordinari, de moment no equilibrat, dels anomenats països emergents, la qual cosa genera demandes en quantitat i qualitat alimentària, que com a segona derivada representa una major pressió vers els recursos naturals.
- La biodiversitat està patint importants canvis, que han de ser avaluats amb una nova perspectiva espacial, temporal

El contingut d'aquesta publicació no reflecteix l'opinió oficial de la Unió Europea. La responsabilitat de la informació és assumida completament pels autors.

(https://www.youtube.com/watch?time_continue=4&v=nIQWpsyoeoo) i sense prejudicis i valoracions des del coneixement actual sense més. És interessant i bo generar alertes, tanmateix seria com si ens fixéssim en una foto que forma part d'una pel·lícula i no en la totalitat, els canvis, les transicions, són importants pel bé i pel mal, poden incidir directament en la quotidianitat i en el resultat final, però cal valorar si és millor conservar o entendre el canvi continu.

• La desigualtat econòmica i social sostinguda i creixent és una realitat, per molt que es tracti d'amagar, matissar....és una xacra, que tard o d'hora generarà un important problema global d'estabilitat del sistema.

La situació de demanda creixent de productes agrícoles promou la necessitat d'una major intensificació de la producció, amb l'objectiu d'obtenir major productivitat per unitat de superfície i d'aportació externa, juntament amb una clara i decidida política de conservació mediambiental. Tot això genera un gran repte per a la agricultura del segle XXI, ja que les pràctiques utilitzades fins al moment, tenen clars límits, tant en els seus ingressos (utilització de recursos no renovables), com de resultats (saturació de la producció i contaminació associada).

Un darrer i molt important esforç de Catalunya ha estat adherir-se a la estratègia del 4x1000 de la COP 21 y 22 (https://www.4p1000.org/es;https://avicultura.info/el-irta-se-adhiere-al-proyecto-internacional-4-por-1000/) i junt amb altres institucions de recerca catalanes, generar el primer mapa de contingut de carboni en els sòls agrícoles de Catalunya (http://www.irta.cat/ca/les-reserves-de-carboni-organic-als-sols-agricoles-de-catalunya-ara-es-mostren-al-geoindex-de-icgc/). Aquest, proporciona la línia de base, per poder planificar a nivell territorial la incorporació de matèria orgànica en els sòls i així, a més de promoure un increment en la fixació de carboni i per tant, permeten el desenvolupament de la principal estratègia de mitigació, ajuda a adaptar-se al canvi climàtic, ja que un increment de carboni, de matèria orgànica en els sòls afavoreix la retenció d'aigua i conseqüentment, desenvolupa una estratègia adaptativa en front a la sequera, majoritàriament en els secans, en el 70% de la nostra superfície agrícola.

Els problemes associats al canvi climàtic es coneixen i estan ben detectats, les solucions per adaptar-se i/o mitigar-lo, de base científic i tècniques, són conegudes i disponibles, mai en un sentit general i sempre sota la consideració del més estricte sentit comú. Ara cal actuar, ni més, ni menys. Per tant, s'obre una important tasca demostrativa i de transferència...res és nou, tanmateix, tot és més complex, ràpid, freqüent...

El contingut d'aquesta publicació no reflecteix l'opinió oficial de la Unió Europea. La responsabilitat de la informació és assumida completament pels autors.